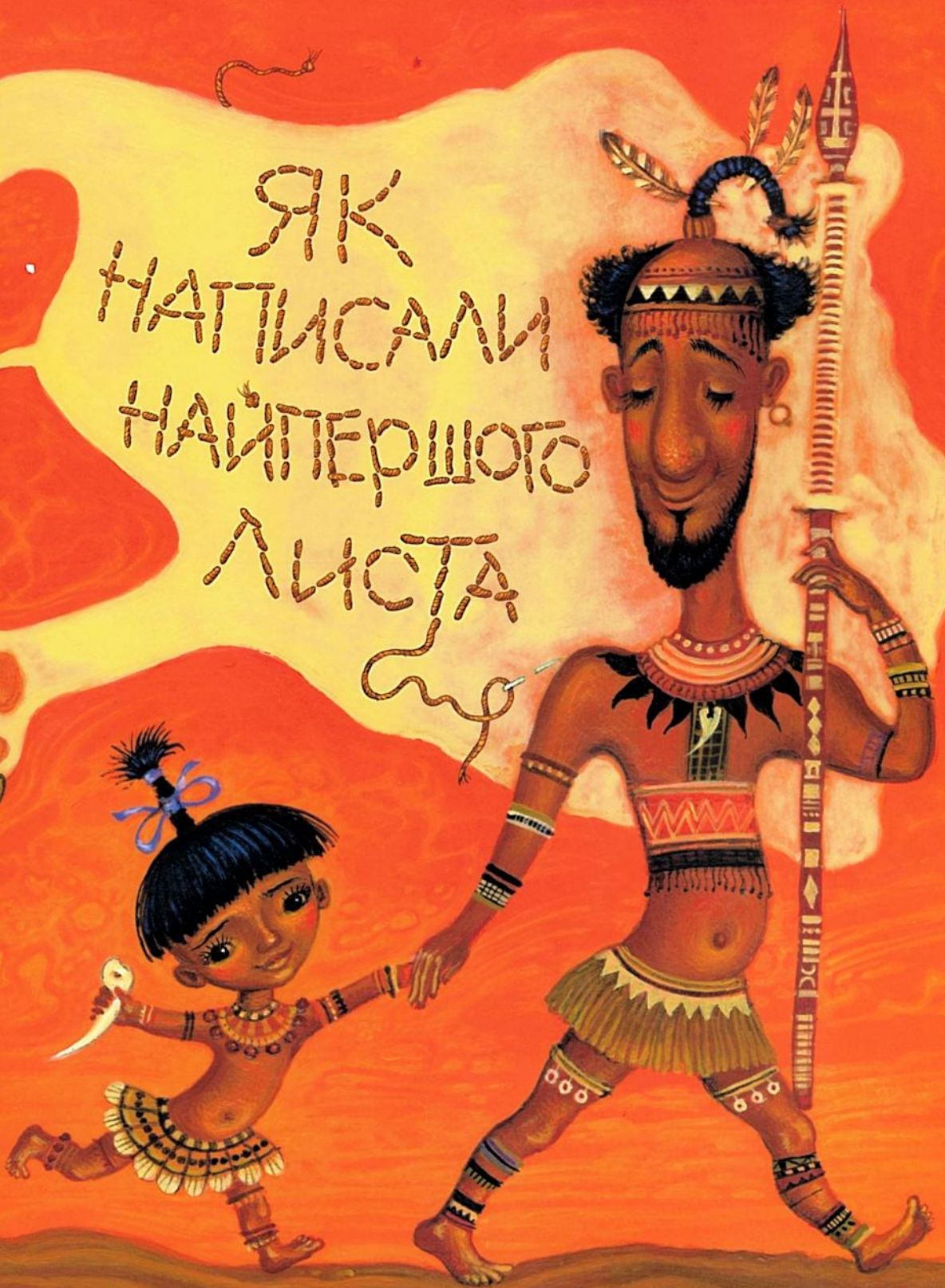
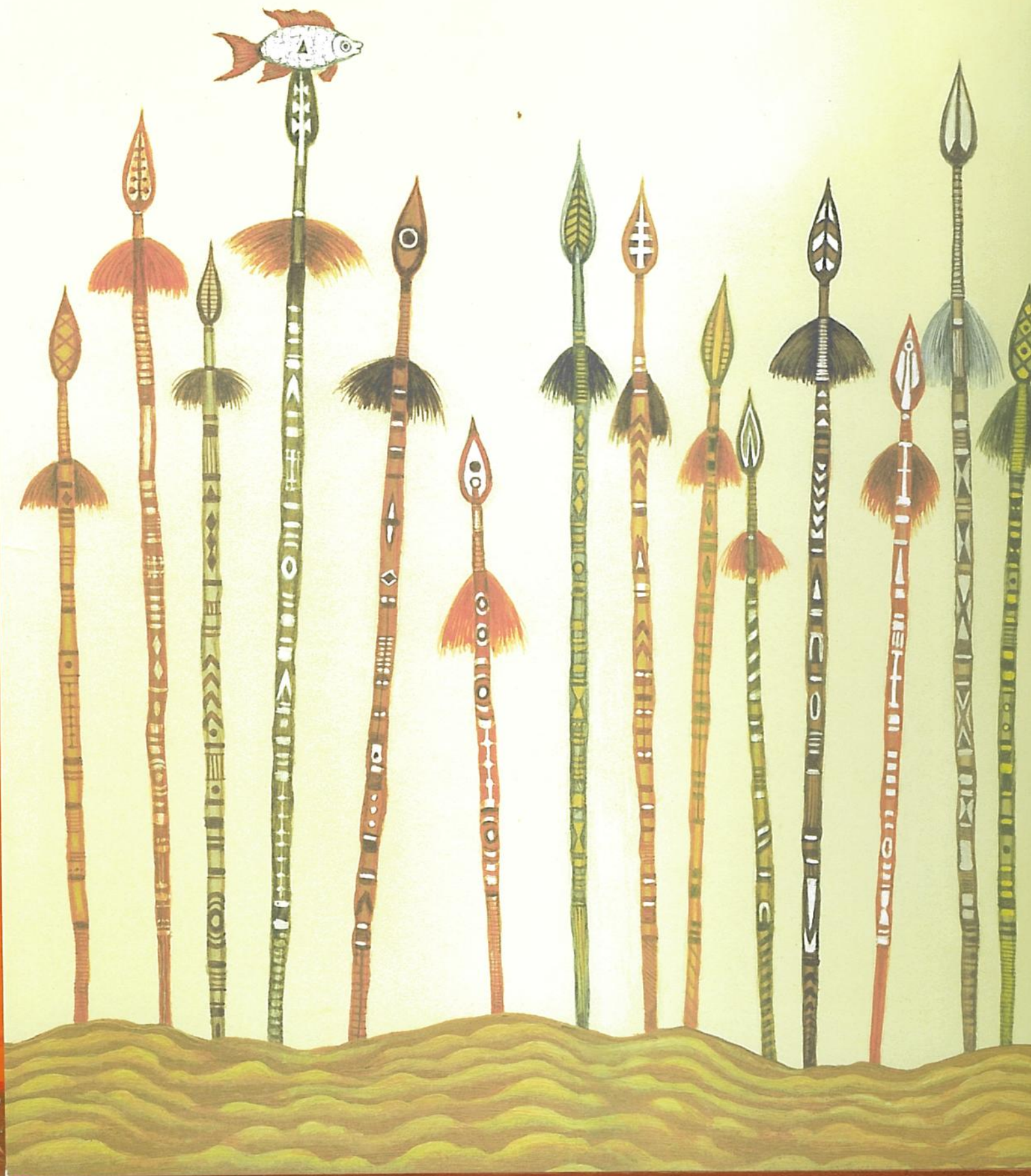
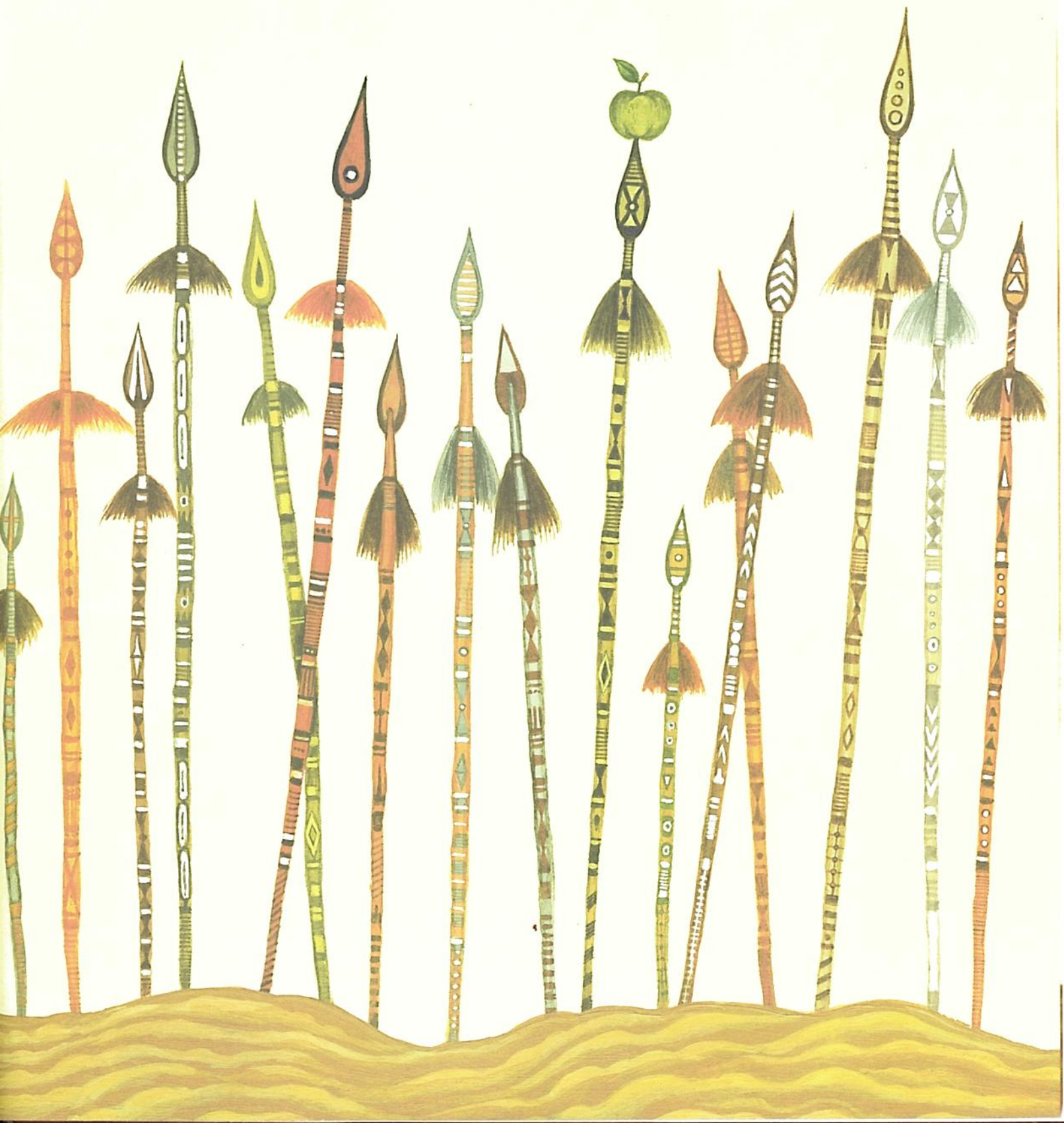

Ред'ярд Кіплінг

ЯК
НАТИСАМИ
НАЙПЕРШОГО
ЛЮСТА

Ред'ярд Кіплінг

ЯК
НАТІСАМИ
НАЙТЕРШОГО
ЛІСТА

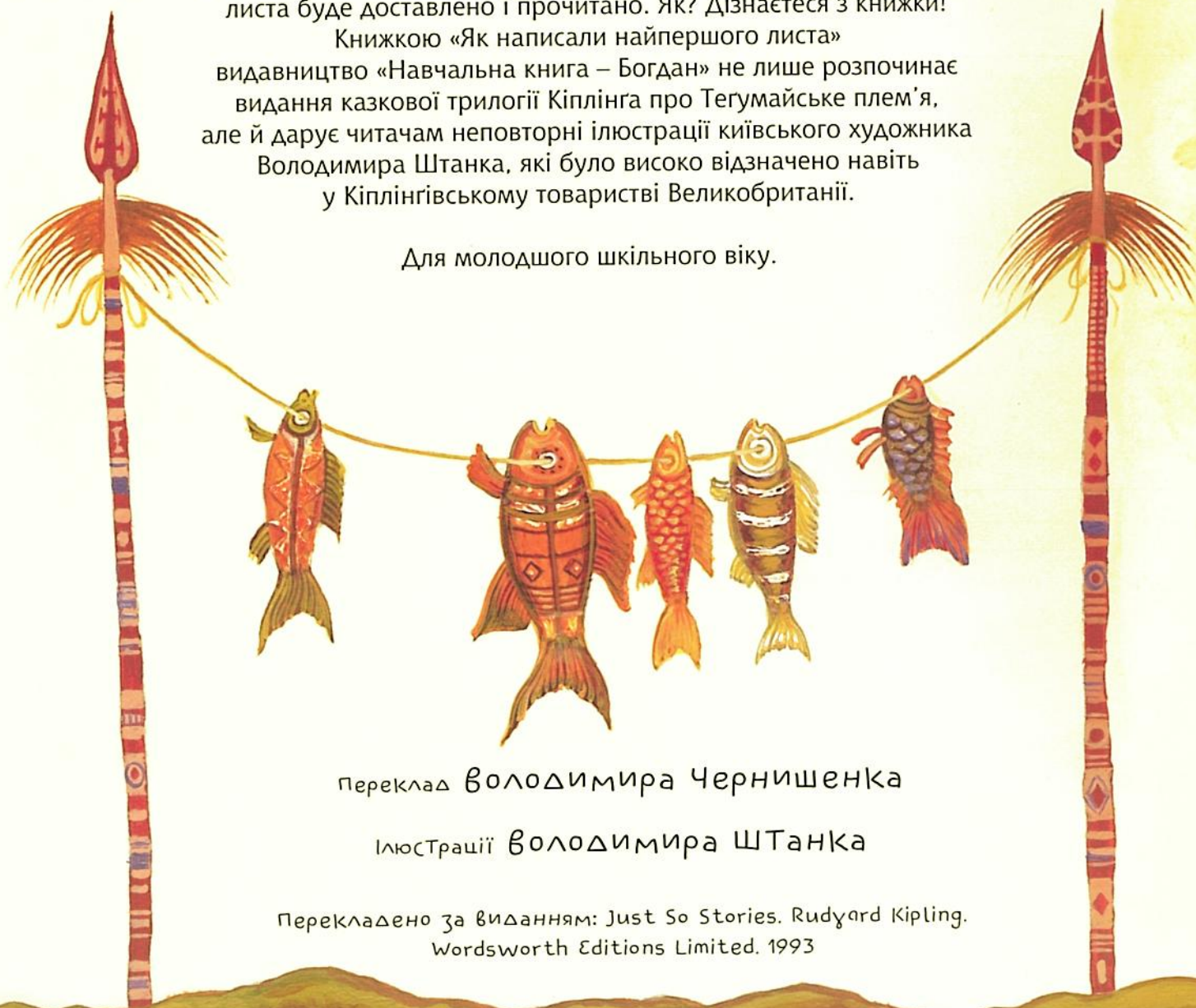
Тафі і Тегумай

Одна зі знаменитих «Таких собі казок» Ред'ярда Кіплінга, найперша, у якій юні читачі знайомляться з чудовою печерною родиною – Тегумаєм, Тешумай і їхньою донею Тафі. У казці нам належить разом із непосидючою Тафі написати найпершого у світі листа. Звісно, завдання це не з легких – у книжці буде багато списів, непорозумінь і добірної багнуки, але врешті листа буде доставлено і прочитано. Як? Дізнаєтеся з книжки!

Книжкою «Як написали найпершого листа» видавництво «Навчальна книга – Богдан» не лише розпочинає видання казкової трилогії Кіплінга про Тегумайське плем'я, але й дарує читачам неповторні ілюстрації київського художника Володимира Штанка, які було високо відзначено навіть у Кіплінгівському товаристві Великобританії.

Для молодшого шкільного віку.

переклад Володимира Чернишенка

Ілюстрації Володимира Штанка

Перекладено за виданням: Just So Stories. Rudyard Kipling.
Wordsworth Editions Limited, 1993

ЯК НАПИСАЛИ НАЙПЕРШОГО ЛИСТА

У сиву давнину жив собі неолітичний чоловік. І був він ні скотом, ні готом, ні кельтом, ні шмельтом, і навіть не дравідійцем. Хоча, мої любі, цілком міг би бути кимсь із них. Він був печерною людиною і мешкав у печері, майже не носив одягу, не вмів читати й писати, та й не особливо прагнув навчитися. І він був цілком щасливий, окрім того часу, коли був голодний. Його звали Тегумай Бопсулай, що означає «Чоловік-що-не-рушає-зопалу», але ми, мої любі, зватимемо його Тегумаєм, для зручності. Тегумаєву дружину звали Тешумай Тевіндров, що означає «Жінка-що-забагато-запитує», але ми, мої любі, казатимемо на неї Тешумай, для зручності. Їхню маленьку донечку звали Тафімай Металумай, що означає «Мале-вреднюче-дівчисько-котрому-слід-би-дати-прочухана», але я буду називати її Тафі. Вона була Тегумаєвою мазункою і маминою мазункою, тож їй насправді не давали й половини того прочухана, на який вона заслуговувала. І вони утрюх жили дуже щасливо. Щойно ставши на ніжки, Тафі почала скрізь ходити за своїм татком. Часто вони поверталися до печери лише добряче зголоднівши, і тоді Тешумай Тевіндров казала:

– Де, заради всього святого, ви зуміли так жахливо вимазюкатися?! Справді, любий Тегумаю, ти нічим не ліпший за мою любу Тафі.

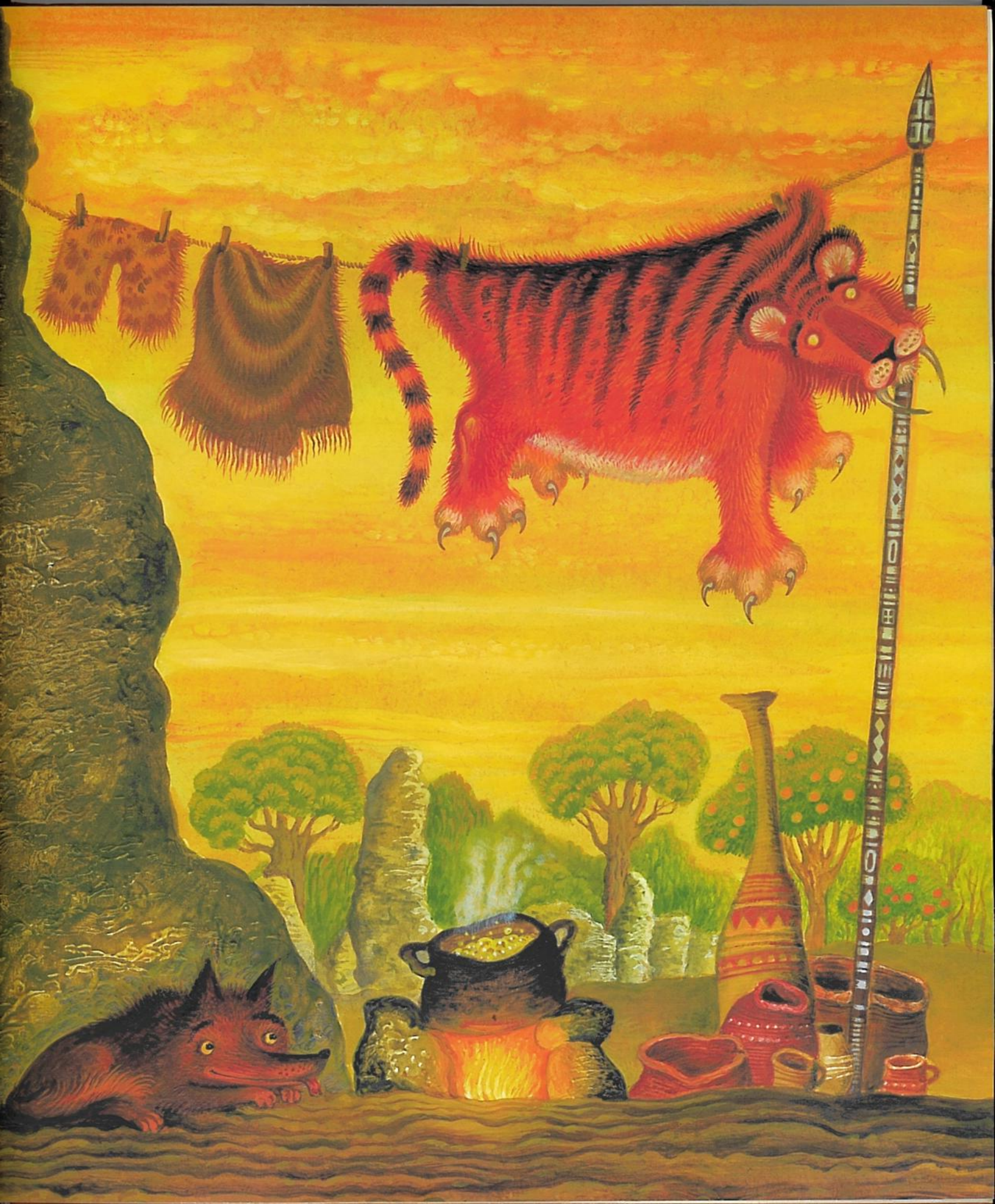
А тепер слухайте уважно!

Одного разу Тегумай Бопсулай вирушив через боброве болото до ріки Вагай, щоб наколотися списом кілька рибин на вечерю. За списа він мав дрючок із акулячим зубом на кінці. Та не встиг мисливець вполювати бодай одну рибину, як випадково розламав списа навпіл, влучивши в камінь на річковому дні. Додому було далеченько (вони навіть узяли з собою полуденок у невеличкій торбинці), а Тегумай забув прихопити запасного списа.

– Тут же аж кишить рибою! – бідкався Тегумай. – А я півдня змарную, щоб його полагодити!

– Але ж удома є ще твій великий чорний спис! – сказала Тафі. – Давай-но я збігаю до печери і попрошу його в матусі!

– Тут задалеко для твоїх ноженят, – лагідно промовив Тегумай. – До того ж, ти можеш дорогою впасти в боброве болото і втопитися. Ні, ми мусимо мужньо зносити негаразди.

Він сів на землю, витяг свою торбинку з оленьчими сухожилками, смужками шкіри та грудочками бджолиного воску й заходився лагодити списа.

Тафі вмостилася біля нього, підперши голову руками і бовтаючи ніжками у річковій воді. Вона глибоко задумалась.

– Знаєш, татку, – сказала вона, – це страшенно несправедливо, що ми не вміємо писати. Якби ми вміли, ми б могли надіслати матусі листа і попросити її принести нам списа...

– Тафі! – відповів Тегумай. – Скільки разів можна тобі казати, що лаятися негарно! Несправедливо – погане слово! Але це й справді було би зручно – написати додому.

Саме тоді берегом ріки проходив чужинець. Він належав до далекого племені тевара, і тому не розумів Тегумаєвої мови. Але він зупинився і усміхнувся до Тафі, адже й сам мав маленьку донечку вдома. Тегумай тим часом розплутував клубок оленьчих сухожилків і нічого не помічав.

– Ходи сюди! – покликала чужинця Тафі. – Ти знаєш, де живе моя матуся?

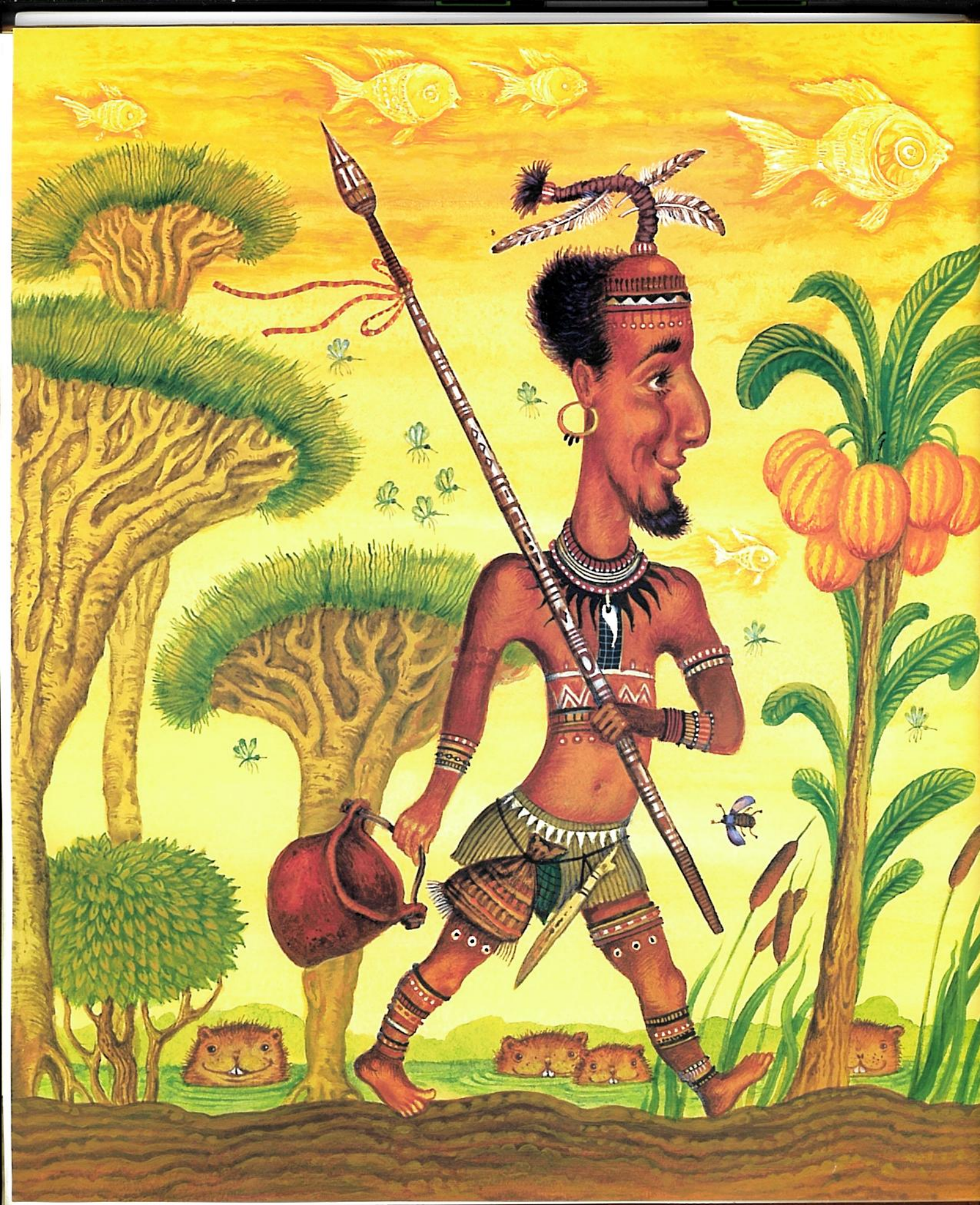
І чужинець відповів: «Гм...», адже, як вам відомо, був теварцем.

– Дурненький! – сказала Тафі і смикнула ніжкою, бо побачила у воді зграйку величеньких коропів, яких її татко не міг уполювати без списа.

– Не набридай дорослим! – гукнув їй Тегумай, навіть не обертаючись від своєї роботи.

– Нічого я не набридаю! – відказала Тафі. – Я лише хочу, щоб він зробив те, що я хочу, а він не розуміє.

– Тоді не набридай мені, – пробурмотів Тегумай, що саме намагався якнайтугіше затягнути оленячі сухожилки зубами. Чужинець – що був щирим теварцем – сів поруч Тафі, і дівчинка спробувала на мигах пояснити йому, чим саме зайнятий її татко. Чужинець вирішив, що має справу з дивовижним дитям.

“Воно ж бо смикає ніжною і кривляється до мене! Мабуть, це дочка того видатного вождя, а сам він – такий величний, що навіть не звертає на мене уваги.”

Тож він усміхнувся ще чемніше, ніж доти.

– Що ж, – промовила Тафі. – Я хочу, щоб ти вирушив до моєї матері, бо ж у тебе ноги довші, й ти не впадеш у боброве болото. Попроси у матері таткового запасного списа. Того, з чорним держакон, що висить над кошином.

Тоді чужинець (що був теварцем) подумав:

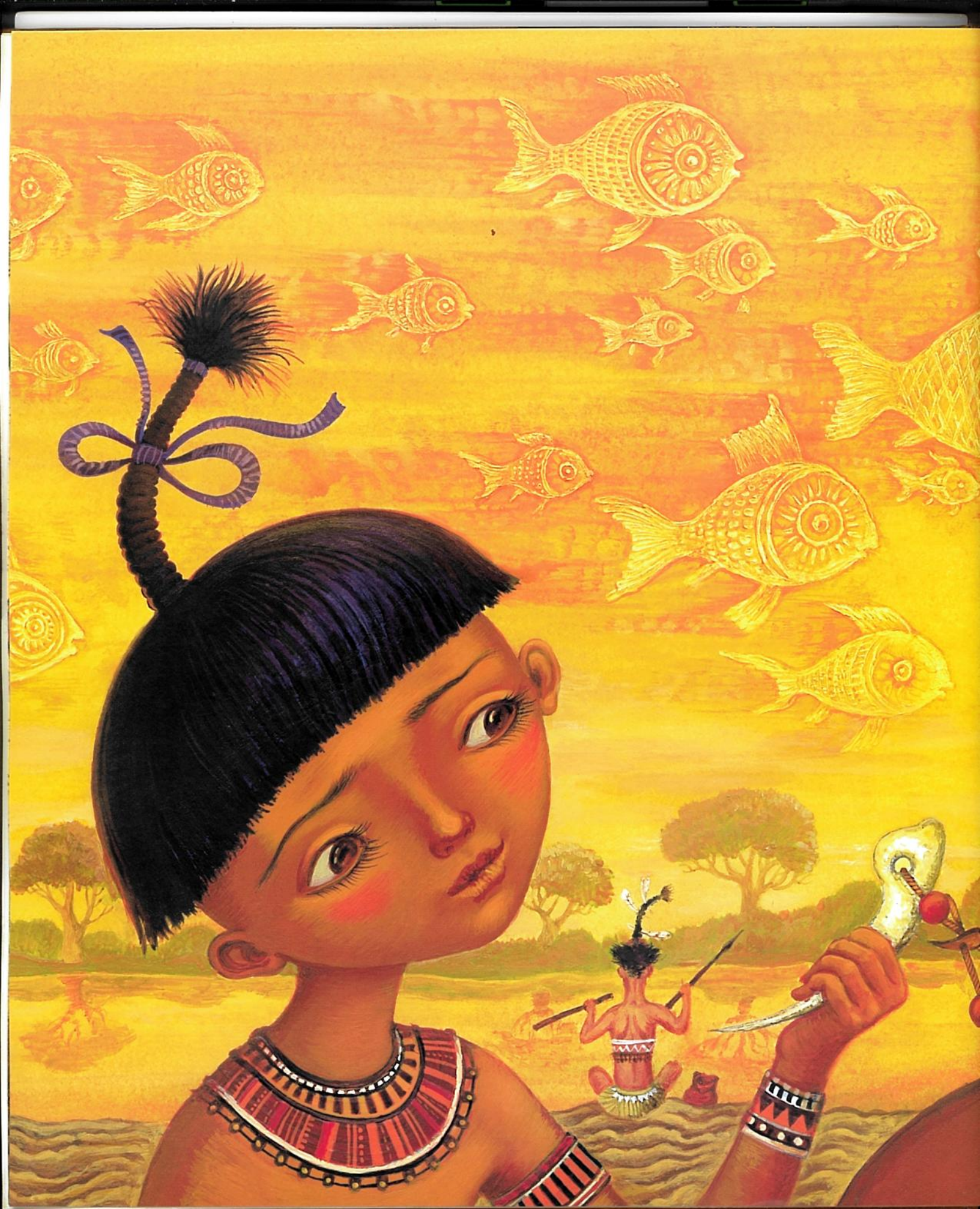
“Це дуже, дуже дивовижне дитя. Воно махає руками і кричить на мене, але я ані слова не розумію. А коли я не зроблю, що вона хоче, то дуже розгніваю чванливого вождя, Чоловіка-що-повертається-спиною-до-гостей.”

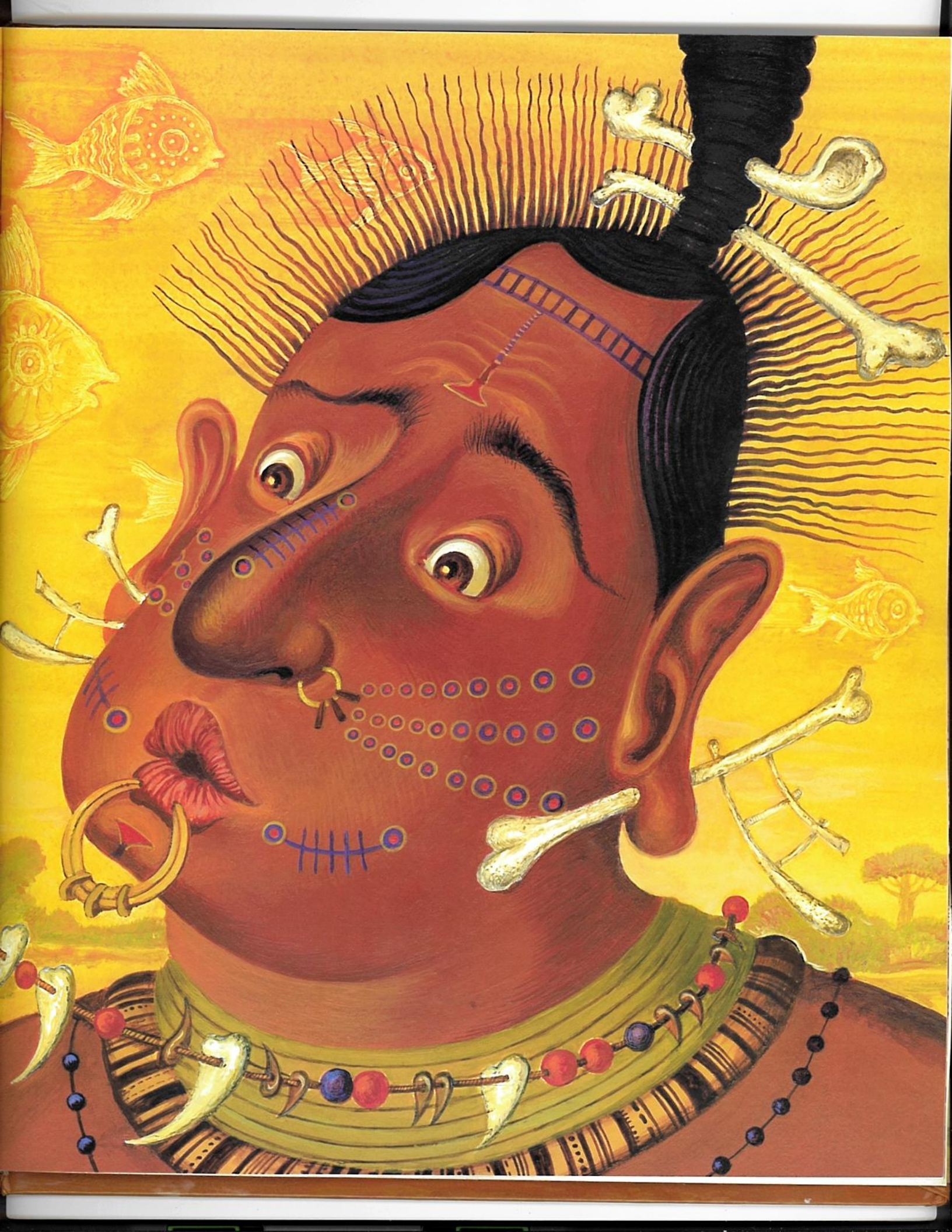
Він підвівся, зідрав з берези великий плаский шматок кори і подав його Тафі. Він зробив це, мої любі, щоб показати, що його серце таке ж біле, як і березова кора, а у його думках немає зла. Але Тафі зрозуміла його інакше.

– О! – радо вигукнула вона. – Тепер я розумію! Тобі потрібна матусина адреса? Звісно, я не вмію писати, але вмію малювати аби шкрябати. Будь ласка, дай мені акулячий зуб, зі свого намиста.

Чужинець (а він був теварцем) промовчав, але Тафі підняла рученята і зняла з його шиї намисто з гарненьких камінців, зерен та акулячих зубів.

Тоді чужинець (що був теварцем) подумав:

“Це дуже, ну просто дуже дивовижне дитя! Акулячі зуби з мого намиста – чарівні. Я завжди казав, що коли хтось без дозволу торкнеться до них – негайно спалахне і вибухне. Але це дитя не спалахнуло й не вибухнуло, і той поважний вождь, Чоловік-що-ретельно-робить-свою-справу, що зовсім мене не помічає, не злякався, що вона може спалахнути чи вибухнути. Краще мені бути якомога ввічливішим!”

Отож, він дав Тафі акулячого зуба, й вона вляглася на живота, задерши ніжки, а саме так малюють усі великі художники, і сказала:

– Зараз я намалюю тобі кілька чарівних малюночків! Дивися через моє плече, та не заважай! Спочатку я намалюю, як татко рибалить. Не дуже на нього схоже, але матуся впізнає, бо я намалюю, що його спис зовсім зламався. Що ж, тепер я намалюю іншого списа, з чорним держакон, який нам потрібен. Виглядає так, ніби спис стирчить у татовій спині, але це тому, що акулячий зуб ковзнув, а цей шматок кори замалий. Це – той спис, якого ти маєш принести, тому я намалюю себе – я даю тобі доручення. Моє волосся не стоїть дибки, як тут, але так легше малювати. Тепер я намалюю тебе. Думаю, ти дуже хороший, чесно, але ніяк не можу зобразити тебе таким на малюнку. Тому ти не повинен ображатися. Ти ж не образився?

Чужинець (що був теварцем) усміхнувся. Він подумав:

“Либонь, скоро десь буде велика битва, а це незвичайне дівча, що взяло мої чарівні акулячі зуби й не спалахнуло, ані вибухнуло, просить мене покликати на підмогу усе плем'я цього великого вождя. А він – дуже великий вождь, інакше звернув би на мене увагу.”

– Дивись! – промовила Тафі, старанно дряпаючи кору. – Тепер я намалювала тебе, і у тебе в руці татків спис, просто для того, щоб ти не забув його взяти. А зараз я покажу тобі, як знайти нашу домівку.

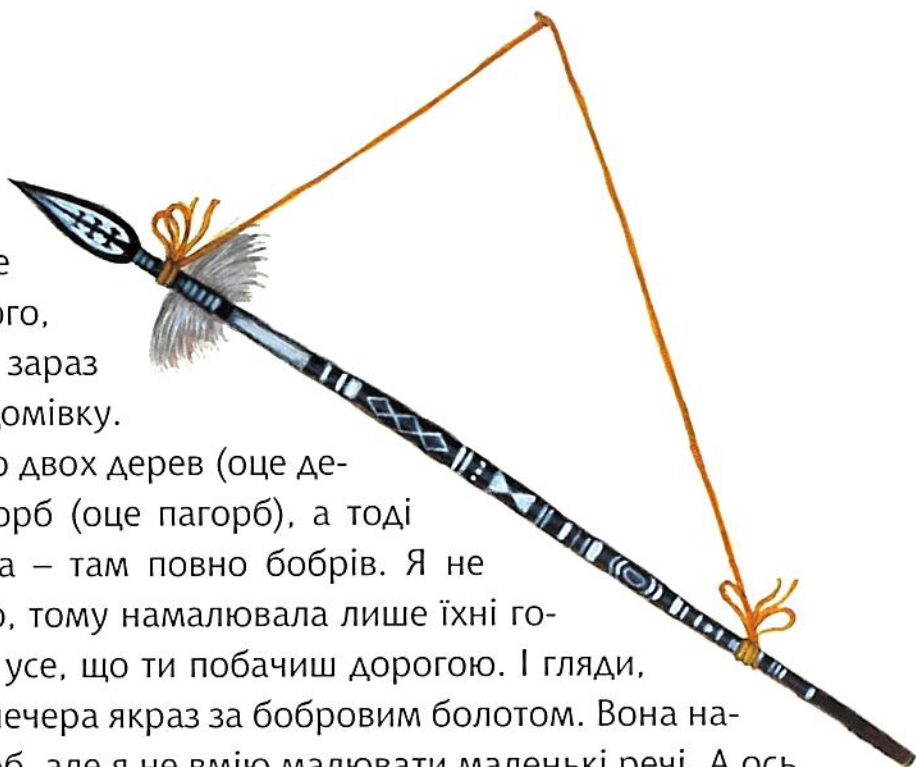
Підеш прямо, доки не дійдеш до двох дерев (оце дерева), потім видерешся на пагорб (оце пагорб), а тоді потрапиш до бобрового болота – там повно бобрів. Я не вмію малювати бобрів повністю, тому намалювала лише їхні голови, що стирчать з води – і це усе, що ти побачиш дорогою. І гляди, не впади в болото! Отож, наша печера якраз за бобровим болотом. Вона насправді не така велика, як пагорб, але я не вмію малювати маленькі речі. А ось стоїть моя матуся. Вона дуже гарна. Вона найгарніша матуся на світі, але вона не образиться, коли побачить, що я намалювала її такою звичайнісінькою. Вона зрадіє, що я вмію малювати. Тепер, на той випадок, якщо ти забудеш, я намалюю таткового списа біля печери. Насправді він усередині, але ти покажеш моїй матусі малюнок, і вона винесе списа тобі. Я намалювала її з розкритими обіймами, бо ж я певна, вона буде така рада тебе бачити! Чи ж це не гарній малюнок? Ти все зрозумів, чи, може, пояснити тобі ще раз?

Чужинець (що був теварцем) поглянув на малюнок і енергійно закивав головою. Він подумав:

“Коли я не приведу плем’я цього великого вождя на підмогу, його уб’ють вороги, що насуваються з усіх боків зі списами. О, тепер я розумію, чому великий вождь вдавав, ніби не помічає мене! Він побоюється, що вороги слідкують за ним з кущів. Тож він повернувся до мене спиною і звелів цьому розумному і дивовижному дівчаті намалювати для мене жахливий малюнок, щоби розповісти про свою скруту. Я побіжу й приведу підмогу!”

Навіть не спитавши дороги, він вітром увігнався у довколишні хащі, стискаючи в руці шматок березової кори. Тим часом Тафі знову вмостилася на бережку, дуже собою задоволена.

А ось вам і малюнок, який намалювала Тафі.

– Що ти там робила, Тафі? – запитав Тегумай.

Він щойно полагодив свого списа і тепер розмахував ним у різні боки.

– Це моя власна невеличка придумка, любий таточку, – сказала Тафі. – Нічого не питай – ти дізнаєшся про все трохи згодом і будеш вражений. О, ти навіть не уявляєш, як здивуєшся! Обіцяю – ти будеш вражений.

– Гаразд, – відповів Тегумай і заходився рибалити.

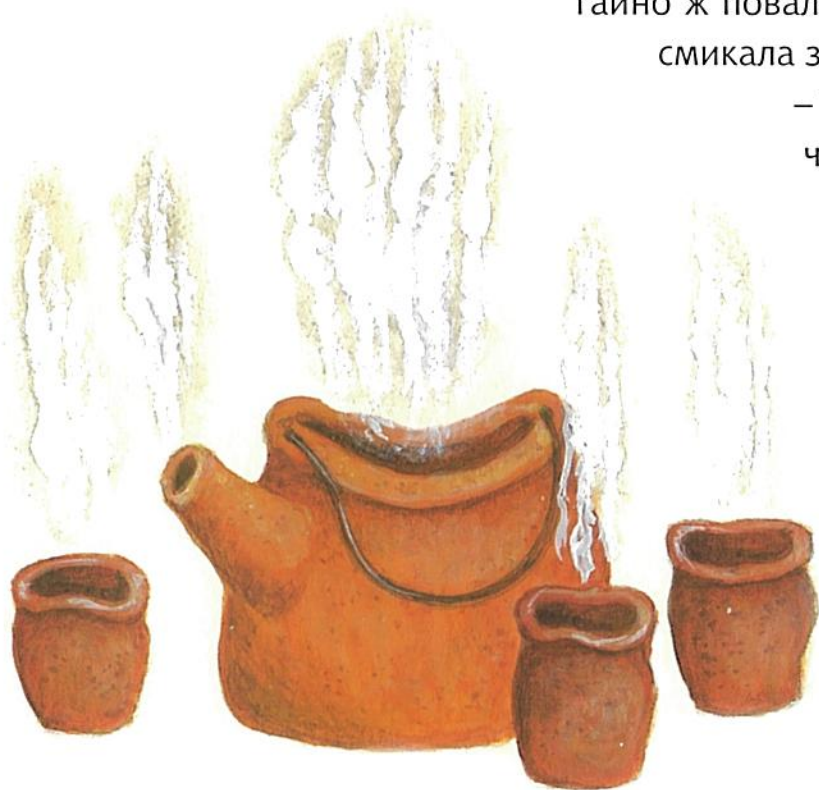
Тим часом незнайомиць (а він був теварцем, ви ж пам'ятаєте?) щодуху біг із Тафіним малюнком. І він пробіг так кілька кілометрів, доки, просто за збігом обставин, не дістався печери, біля якої сиділа Тешумай Тевіндров, розмовляючи зі своїми знайомими неолітичними подругами, що прийшли до неї на печерний чай. Тафі була дуже схожа на Тешумай, особливо очима, тож незнайомиць (бідолашний теварець!) чемно усміхнувся і простягнув Тешумай шматок березової кори. Він біг дуже швидко, тому задихався, а ожина геть пороздряпувала його ноги, але він усе ще намагався бути чемним.

Щойно побачивши малюнок, Тешумай скрикнула, як я не знаю хто, і накинулася на незнайомця. Інші неолітичні жінки негайно ж повалили його на землю, а Тешумай – смикала за волосся.

– Та це ж і їжаків зрозуміло! – кричала вона. – Він сколов мого Тегумая списами і налякав бідолашну Тафі, аж у неї волосся стало дибки, але й цього йому було замало – він приніс цей жахливий малюнок, щоб похизуватися своїми вчинками! Гляньте!

Вона показала малюнок неолітичним жінкам, які терпляче очікували, що ж буде далі.

– Оце ось мій Тегумай зі зламаною рукою, оце спис стирчить у його спині, оце –

людина зі списом, готова до нападу! Оце – інша людина кидає списи з печери, а ось – ціла купа людей! – казала вона, показуючи на Тафіних бобрів. – Вони підкрадаються до Тегумая! Чи ж не жахливо!?

– Ще й як жахливо! – підтвердили неолітичні жінки й вимазюкали незнайомцеві волосся багнюкою, чим неабияк його вразили. Тоді вони загупали у лункі родові барабани, скликаючи все Тегумаєве плем'я, з усіма його гетьманами й сюдиманами, негусами й гусами, жерцями й жерчиками, бонзами та з рештою. І вони вирішили поки що не рубати чужинця на капусту, а примусити його показати місце, де він вчинив таку наругу над Тегумаєм та бідолашною Тафі. На той час чужинець – дарма, що теварець – був вельми обурений. Ще б пак – його волосся все злиплося від багнюки, його добряче потягали по гострій гальці, неолітичні жінки сиділи на ньому по шестеро, били його й штовхали, доки йому не стало важко дихати. До того ж, хоча він не розумів їхньої мови, він був майже певен, що слова, якими його називали неолітичні жінки, навряд чи личили порядним паніям. Хай там як, але чужинець нічого не сказав Тегумаєвому племені, а коли воно все зібралося – повів їх до берега ріки Вагай. Там вони й знайшли Тафі, що плела косички з сухої трави, і Тегумая, що зосереджено полював коропчуків своїм полагодженим списом.

– О, ти так швидко! – вигукнула Тафі. – Але ж нащо ти привів стількох людей? Любий таточку, оце і є моя невеличка вигадка. Ти вражений, татку?

– Дуже, – сказав Тегумай. – Але це зіпсувало мені усю риболовлю. Що усе наше рідне, любе, дороге, поважне плем'я тут робить, Тафі?

А там і справді зібралося усе плем'я. Попереду йшла Тешумай Тевіндров з неолітичними жінками, тримаючи на мотузці

чужинця, чиє волосся було все в багнюці, і який, до того ж, був теварцем. За ними крокував верховний вождь, заступник вождя і численні заступники заступника вождя (усі озброєні до зубів). Далі – гетьмани і сотники, загоничі зі своїми загонами і воротарі зі своїми ротами, негуси й гуси, що прикривали тил (так само озброєні до зубів). За ними йшла решта племені у ієрархічному порядку: від рядових мисливців на оленів та лососів до феодалів, від власників печер і кріпаків з великими щелепами до власників чверті ведмежої шкури і права наблизитися до родового вогню на сім метрів. А ще там були численні раби, спадкоємці скребків з черепних кісток (загадково звучить, правда, мої любі?) Всі вони бігли, стрибали й кричали так, що розлякали усю рибу на десятки кілометрів довкола, і Тегумай негайно ж пояснив їм це своєю пристрасною неолітичною мовою.

Тоді Тешумай Тевіндров вибігла з натовпу і помчала міцно-преміцно цілувати та обіймати Тафі. А верховний вождь Тегумаєвого племені підійшов до Тегумая і суворо смикнув його за пучок пір'я у волоссі.

– Поясни! Поясни! Поясни! – зарепетувало усе Тегумаєве плем'я.

– Боже, та що ж це коїться!? – вигукнув Тегумай. – Не займайте мене та мій пучок пір'я! Невже людина вже не може зламати списа, щоб не позбігалось все плем'я? Ви дуже дивні люди!

– Не можу повірити, що ти так і не принесла таткового чорного списа, – сказала Тафі матері, а потім повернулася до решти племені: – І що ви зробили з моїм хорошим чужинцем?

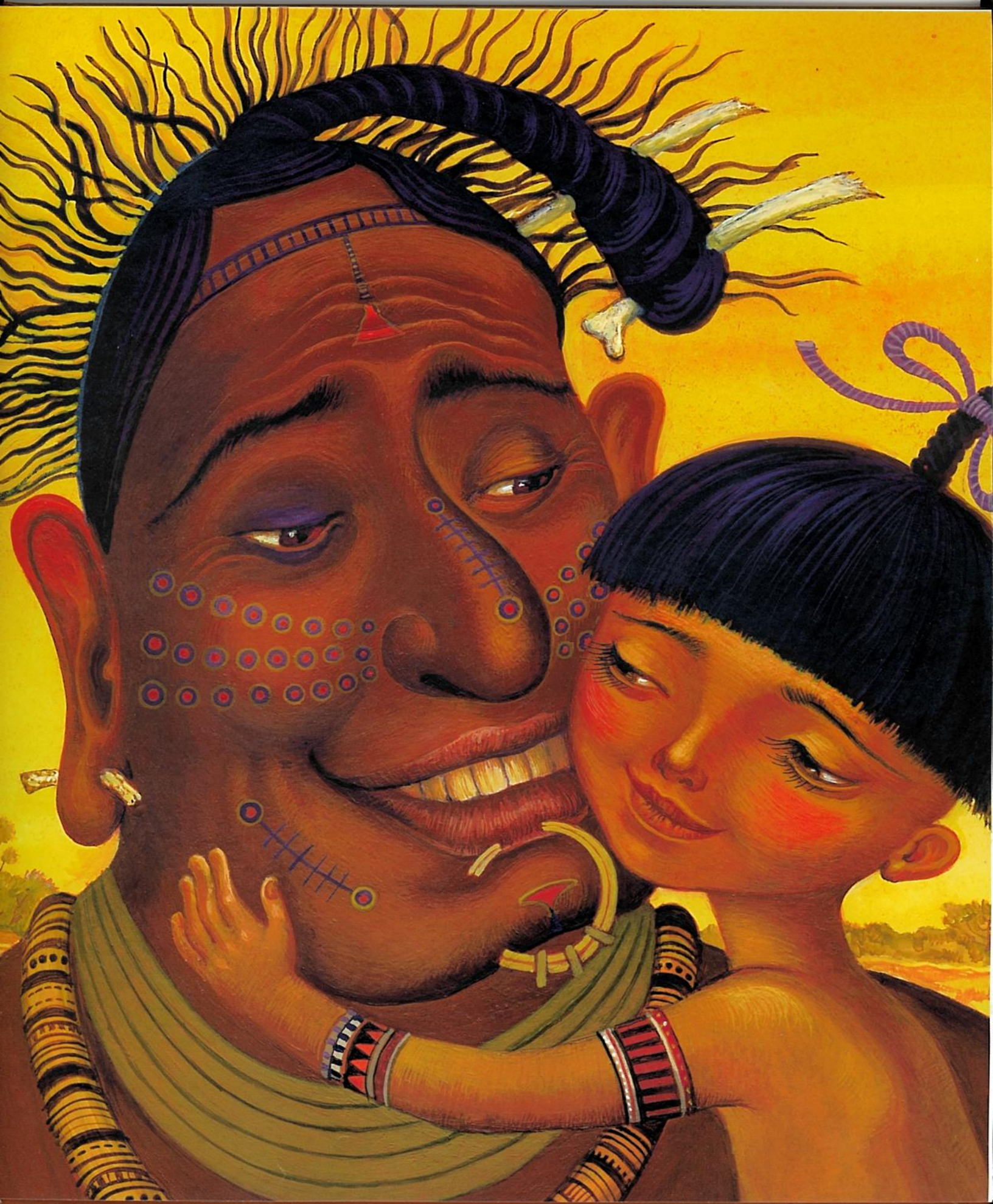
А вони справді так торсали, смикали і били чужинця, що його очі ставали все круглішими і круглішими, й він міг лише сапати й показувати пальцем на Тафі.

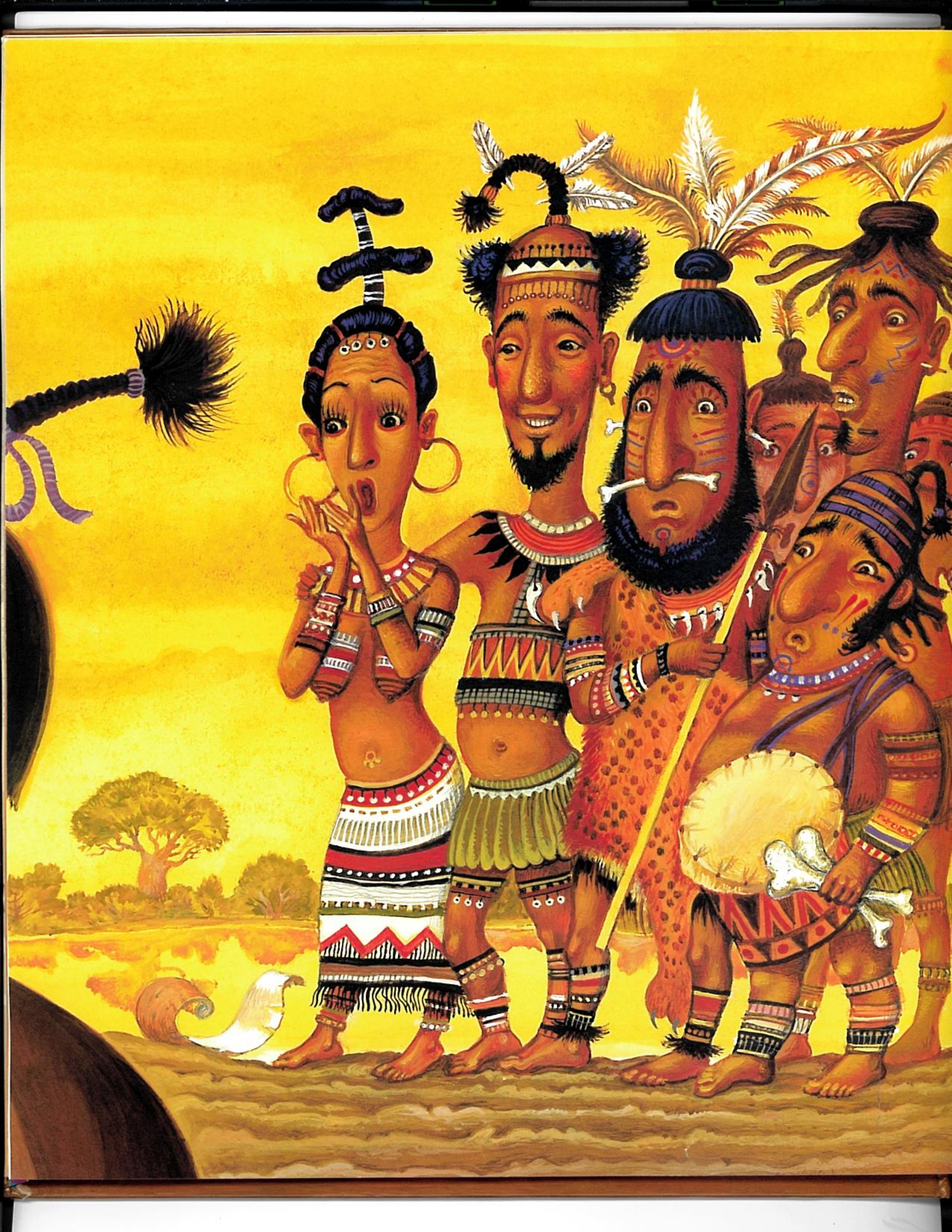
– А де ж ті злі люди, що напали на тебе, любий? – запитала в Тегумая Тешумай Тевіндров.

– Та не було нікого! – відповів Тегумай. – Єдиним, кого я зустрів сьогодні, був оцей хлопака, якого ви, судячи з усього, намагалися придушити. Чи ж ти сказилося, Тегумаєве плем'я?!

– Він прийшов до нас із жахливим малюнком, – пояснив верховний вождь. – Малюнком, де тебе всього скололи списами.

– Е-е-е... Гм... Мабуть, краще я поясню, чому дала йому малюнок... – промовила Тафі, почуваячись дещо ніяково.

– Ти! – вигукнуло в один голос Тегумаєве плем'я. – Мале-вреднюче-дівчисько-котрому-слід-би-дати-прочухана! Ти?

– Тафі, моя люба, побоююсь, що у нас невеличкі неприємності, – сказав татко, обіймаючи її, щоб вона не хвилювалася.

– Поясни! Поясни! Поясни! – зарепетувало все Тегумаєве плем'я, а верховний вождь навіть застрибав на одній нозі від нетерплячки.

– Я хотіла, щоби чужинець збігав за татковим списом, тож я й намалювала це! – сказала Тафі. – І там немає багатьох списів, лише один. Я намалювала його багато разів, щоб він усе правильно зрозумів. І спис зовсім не стирчить у татовій спині – просто на березовій корі не вистачало місця! А те, що мама назвала злими людьми – насправді мої бобри! Я намалювала їх, щоби показати чужинцеві, що йти слід через боброве болото. І я намалювала матусю біля входу в печеру, дуже задоволену, бо це – хороший чужинець. Я думаю, що ви – найдурніші печерні люди на світі! – підвела підсумок дівчинка. – Це дуже хороший чужинець. Нащо ви вимазюкали йому волосся багнукою? Негайно вимийте його!

Довго усі мовчали, а потім зареготав верховний вождь. Тоді зареготав чужинець, хоча й був теварцем, тоді Тегумай аж покотився по землі від реготу, і зрештою – усе плем'я сміялося все дужче і все гучніше. Єдиними, хто не сміявся, були Тешумай Тевіндров та всі неолітичні жінки. Зате вони були дуже по-блажливі щодо своїх чоловіків і лише кілька разів назвали їх бевзями.

Тоді верховний вождь Тегумаєвого племені закричав і заспівав:

– О, Мале-вреднюче-дівчисько-котрому-слід-би-дати-прочухана! Ти зробила великий винахід!

– Ой, я не навмисне! – вигукнула Тафі. – Я лише хотіла десь знайти для татка іншого списа...

– Не має значення! Це великий винахід, і одного дня люди назвуть його пись-

мом. Зараз це лише малюнки і, як ми сьогодні побачили, вони не завжди можуть бути правильно витлумачені. Та мине час, о, Тегумаєве дитя, і ми навчимося писати літери, усі тридцять три. А коли ми ще й навчимося читати так само правильно, як і писати, то зможемо завжди обмінюватися новинами без помилок. І нехай неолітичні жінки змиють багнюку з волосся чужинця!

– Я буду дуже вдячна, – сказала Тафі. – Але навіщо ви зібрали усі списи в селищі, окрім таткового із чорним держакон?

Тоді верховний вождь Тегумаєвого племені знову закричав і заспівав:

– Тафі, моя люба, наступного разу, коли надумаєш писати листа в малюнках, краще посилай з ним когось, хто знає нашу мову і зможе пояснити, що ж ті малюнки означають. Йдеться, звісно ж, не про мене, адже я – верховний вождь, та це завдало чимало клопоту племені й неабияк приголомшило чужинця.

Тоді вони прийняли чужинця – щирого теварця – до свого племені, адже він був дуже чемним і навіть не здійняв бучі з приводу багнюки, якою заліпили йому волосся неолітичні жінки. І від того дня й до сьогодні (я думаю, то Тафіна провина) багато маленьких дівчаток не люблять писати й читати. Їм більше подобається малювати і гратися зі своїми татусями. Ну зовсім як Тафі!

УДК 82-93
ББК 84-4(4Англ)
К 42

Літературно-художнє видання

Ред'ярд Кіплінґ

"Тафі і Теґумай"

ЯК НАПИСАЛИ НАЙПЕРШОГО ЛИСТА

Ілюстрації Володимира ШТанка

Переклад з англійської Володимира Чернишенка

Перекладено за виданням: Just So Stories.
Rudyard Kipling, Wordsworth Editions Limited, 1993

Головний редактор Богдан Бугний
Літературний редактор Занна Осадко
Художній редактор Ростислав Крамар
Верстка Ростислава Крамара

Підписано до друку 15.06.2017. Формат 70x100/8. Папір крейдований.
Гарнітура Chianti. Умовн. друк. арк. 3.87. Умовн. фарбо-відб. 15,48.

Видавництво "Навчальна книга — Богдан"
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників

Навчальна книга - Богдан, просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, 46002, тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com
Гуртові продажі: (0352) 43-00-46, (050) 3384520

Книга поштою: тел.: (0352) 51-97-97, (067) 3501870, (066) 7271762,
mail@bohdan-books.com

м. Київ: тел.: (044) 296-89-56; (095) 808-32-79, nk-bogdan@ukr.net

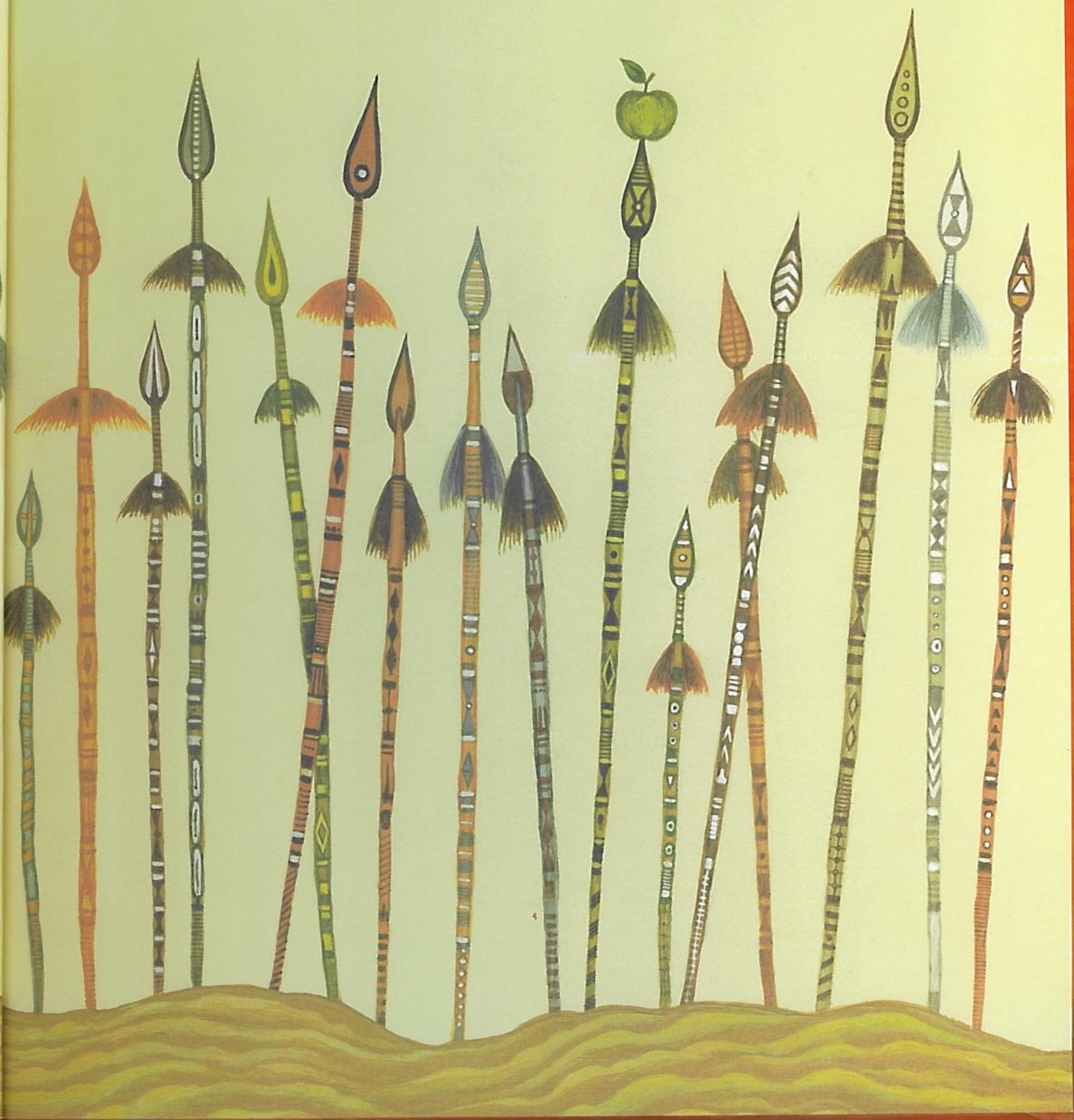
Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора перекладу чи видавництва

© Навчальна книга – Богдан, 2017

ISBN 978-966-10-5088-3

Тафі і Тегумай

НК **Богдан**

